

Ventg onns libertad da cretta

Renaschientscha religiosa tranter Lipsia e Vladivostoc

DA GUIU SOBIELA-CAANITZ

■ **Tge munta «secularisaziun» en il contex sociologic dal 21avel tschientaner? Il «Deutsches Universalwörterbuch» (2001) la definescha uschia: «Distatgament dal singul, dal stadi u da gruppas socialas davent da las atgnas obligaziuns visavi la baselgia» (1).**

In lexicon catalan da standard, publicat l'emprim dal 2000, dat en sia segunda ediziun la definiziun sociologica suandanta: «Perdita u digren che pertutga las religiuns tradiziunalas en la societad moderna» (2). Martin Baumann e Jörg Stolz, sociologs da las religiuns a las universitads da Lucerna e Losanna, defineschan sumegliantamain e dattan lura l'exempel da la Svizra: «[La secularisaziun è] il declin da la relevanza sociala da la religiun e da la religiosadad persunala (...). En Svizra sa palesan andaments da secularisaziun, (...) per exempel la sminuziun da la commembranza [en las baselgias tradiziunalas] (...). Dal 1970 eran 95,8% da la populaziun svizra da confessiun reformada u catolica, dal 2000 mo pli 74,9%. I dat plis motivs: extradadas, reproducziun biologica insufficienta, augment da las lètgs confessiunalmain maschadadas cun uffants che creschan si savens senza confessiun. Perencunter s'augmenta il dumber d'umans senza confessiun: 1,1% dal 1979, 11,1% dal 2000. I sa mussa il medem aspect areguard la pratica cristiana persunala e las persvasiuns da cretta ch'ins parta. Dapi ils onns tschinquanta dal tschientaner passà sminueschan da cuntin la frequentaziun da cults divins, il dumber d'umans che crain en Dieu e la relevanza d'ina motivaziun religiosa per decisiuns en differentas domenas da vita» (3). Baumann e Stolz na manegian dal rest betg che la religiun saja per turnar, ma punctueschan che l'interess per religiuns creschia.

Il pluralissem da la vasta Russia

En ils pajais liberads dal communissem perencunter astg'ins pledar da renaschientschas religiosas. La religiun na vala betg pli sco quai che Karl Marx (1818–1883) numnava «in opium per il pievel».

En ils anteriurs pajais dal «bloc da l'ost» ha la fin dal communissem dà in schlantsch nov a las baselgias, sco er a l'islam nua ch'el exista.

KEYSTONE

Il nr. 2009/11 da la revista ecumenica turitgaisa «G2W» (4) infurmescha en chausa. La Russia (142 milliuns olmas) renconuscha quatter crettas tradiziunalas, la cristiana ortodoxa (var 75 milliuns), l'islamica (var 20 milliuns), la giudaica (230 000) ed il budissem, cun ina cifra greva da determinar. Ils 15 da fanadur 2009 ha president Dmitri Anatoglievitch Medvedjev, visitond uffizialmain la moschea principala da Moscau, declerà: «Nus essan tuttafatg conscients ch'igl è ordvart impurtant per nossas organisaziuns islamicas da disponer d'in'atgna structura da scolaziun per imams e per la magistraglia. Il stadi vul sustegnair lezza lavur (...). Noss mund islamic [russ] è ina forza respectada, fitg relevanta per noss pajais» (cità da «G2W», p. 7). In mais pli tard, ils 24 e 25 da fanadur ha Medvedjev visità il tempel budist d'Ivolghinsc, en ina regiun mongola da Sibiria; là ha'l ludà «la gronda contribuziun dals budists da Russia al dialog tranter etnias ed a la concordia sociala (...). Lur cultura è in element inalienabel e central da l'entira istorgia

russa» (cità da «G2W», p. 8). Quai para in pau surfatg: Il budissem russ è limità tradiziunalmain a regiuns perifericas da Russia (v. La Quotidiana dals 9 da favrer 2004). Cun ses messadi ha il president segir vuli sa drizzar er als budists dal mund, cunzunt a quels da China e Mongolia. Era la Baselia ortodoxa russa (BOR) viva; quai mussa la cuntraversa vehemanta davart ils malfatgs da Josif Dschugaschvili «Stalin» (1879–1953), instradada d'archuevestg Hilarius, schef dal departament da l'exteriur da la BOR, cun ils plects: «Stalin, quel monster spiertal, ha stgaffi in sistem guvernativ snuaivel ed inuman, fundà sin la manzegna, violenza e terror (...). El porta la responsabladad persunala per la mort da milliuns d'umans innocents. En quest regard astg'ins cumparegliar Stalin cun Hitler. I na dat nagina differenza fundamentala tranter (...) il 'Gulag' ed ils champs d'extirpaziun da Hitler» (cità da «G2W», p. 5). En il medem senn ha s'exprimì in professor d'istorgia a l'Academia ecclesiastica da St. Petersburg. Talas decleraziuns sa drizzan indirectamain

cunter primminister Vladimir Vladimirovitch Putin, il qual punctuescha guger merit presuntiv dal dictatur.

Ins sa fida dapli da las baselgias

En ils anteriurs pajais dal «bloc da l'ost» ha la fin dal communissem dà in schlantsch nov a las baselgias, sco er a l'islam nua ch'el exista. Las autoritads sustegnan savens lez trend. En il nov pajais federativ da Brandenburg (2,5 milliuns olmas) per exempel ha Jörg Schönbohm, minister da l'interiur, declerà a la «Märkische Oderzeitung» dals 17 d'avust 2009 ch'ins duaja ponderar tge ch'ins possia far per las baselgias; cunzunt en Saxonia hani contribuì a metter fin al reschim communist senza sponder sang. En mintga pajais sa sviluppa la vita religiosa tenor atgnas reglas. Dorothee de Nève, sociologa da las religiuns a las universitads da Basilea e Marburg, rapporta: «Differenzas naziunalas sa palesan per exempel gia cur ch'ins dumonda la muntada da la religiun en la vita dals umans. La vieuta, tenor il 'World Values Survey', l'ha dà ina vita no-

va (...). En ils plis stadis antruras communists respundan mo paucas persunas che la religiun na saja insumma betg relevanta en lur vita – bler pli paucas ch'en pajais da l'Europa dal vest sco la Frantscha (30%) e la Germania (41,3%). Quai vul dir che la mancanza da religiun prescritta dal communissem è propi in relict dal passà. Er il dumber dals umans che han sa distanziads tuttafatg da cuminanzas e praticas religiosas è tut en tut pli bass en l'Europa da l'ost ch'en quella dal vest (...). En l'Albania èn 5,5% da las persunas dumandadas ateistas, en Bulgaria 5,4%, en Rumenia 0,6% (...). A medem temp decleran bleras persunas dumandadas en l'Albania e cunzunt en Rumenia che la religiun saja impurtanta u schizunt fitg impurtanta en lur vita. Ins dat savens bler pli pais a la religiun che per exempel a la politica. En Rumenia sa fid'ins dapli da baselgias e da dignitaris religios (88,1%) che dal parlament e da las partidas (12,9%); quai vala er en l'Albania (66,4% encunter 29,4%) e Bulgaria (60,8% encunter 17,7%)» («G2W», p. 14). En egl dattan ils dumbers ordvart bass d'umans senza religiun, menziunads da l'autura per trais pajais da l'Europa dal sidost; resultats analogs survegniss ins probablmain er en Macedonia (70% cristians ortodoxs e 25% muslims per ina populaziun da 2 milliuns). Dentant ston ins era relevar dumbers pli auts d'umans senza religiun en l'Ungaria (14,5% da 10 milliuns) e cunzunt en l'Estonia (33% da passa 1 milliun) e Tschechia (59% da 10 milliuns). Talas discrepanzas cumprovan che la sociologia da las religiuns duess profundar sias perscrutaziuns en tut lez pajais.

1) Duden. Deutsches Universalwörterbuch. Quarta ediziun. Mannheim/Lipsia/Vienne/Turitg (Dudenverlag, ISBN 3-411-05504-9) 2001, p. 1342, chavazzin «Säkularisierung».
2) Josep M. Vinyes i Vila (ed.), Petita Enciclopèdia Catalana. Segunda ediziun actualisada. Barcelona (Enciclopèdia Catalana) 2008, p. 1530, chavazzin «Secularització».
3) Martin Baumann e Jörg Stolz, Eine Schweiz – viele Religionen. Bielefeld (Transcript Verlag, ISBN 3-89942-524-3) 2007, pp. 60–61.
4) Adressa: Birmensdorferstraße 52, Postfach 9329, 8036 Turitg. Fax 043 322 22 40. Posta electronica: g2w@bluewin.ch.